

1915 – året då föreningen bildades i Göteborg

Göteborgs National Dans Sällskap 90 år

– Det är väl tur att det finns musik, tänk som folk bär sig åt på dansgolvet, sa Hasse Alfredsson en gång.
– Folkdans är trevligt men så tråkigt kyskt, tror många. Pyttsan, vi vet att ibland räcker det med en stilla schottis för att få vibrationer i sväng! Mången har träffat sin partner på GNDS dansgolv.

Dans och fest, resor och utbyten liksom slöjd binder oss samman. Några är nyblivna medlemmar, andra har hängt med väldigt länge, goda tecken på att vi trivs och Göteborgs National Dans Sällskap lever vidare. Tack alla trägna funktionärer!

2005 går till historien som jubileumsår och året då vi reste till Tjeckien. Efter en äventyrlig tågresa med massor av tågbyten, och tågagn som började brinna, kom vi till lilla Bystřici pod Hostýnem. En välorganiserad dansfestival med förläggning på mindre välordnat hotell kändes mycket lyckad. Ett handikapp var att inte kunna prata på ett gemensamt språk. Fast dansa ihop gick bra. Vi avslutade med semesterdagar i Prag där vi fick uppleva strålande sol omväxlande med kallt spöregn. Ölet smakar bra också i regn, eller kanske särskilt bra då.

Att resa och bo tätt ihop unga och äldre ger verkligen en "vi-känsla". Att pusta ut efter ett lyckat framförande där man själv dansat, spelat eller burit fana och att sedan sitta och sjunga fram på nattkröken känns så gott. Genom dansen har vi gång på gång kommit till ställen vi aldrig skulle ha hittat som vanliga turister.

Vi har också prövat och kommit hem efter slöjdhelger med mer och mindre skeva korgar och karvsnitt, äggostformar, björkvispar och slevar, vävda band, karottunderlägg och apnåvar. Under litet längre kurser har en del förfärdigat svepfat eller jobbat med silversmide. På uppstartshelg i år på Rörtången fick en entusiastisk ledare oss att växa och att känna att VI ÄR SÅ BRA på afrikanska trummor. Vi slöjdade, badade, dansade och åt gott också.

Förhållandet till medeltida dans är delat. En del avskyr det, medan andra tycker det är kul. Distriktets gemensamma programafon 1987 i Stenhammarsalen, "Från farandole till rock'n roll" blev inledning till flera uppvisningar där vi stod för det medeltida inslaget. Efter stor folkdansdag på Liseberg 1990 tyckte vi att det var dags att sy egna "medeltida" kläder och de har kommit till användning flera gånger.

Dans i Kindstugan eller julgröt, oktoberfest, skärtorsdagsägg. Du som bara kommer för att fira Lucia missar mycket. När man inte orkar dansa längre kan kaffedrickande en vanlig torsdag kan vara en av veckans höjdpunkter. Vår logga kommer f.ö. från en kaffeburk som fanns i en cigarraffär på Rosenlund. Burken finns kvar.

Det var den 5 dec. 1915 som GNDS första sammanträde hölls och 24 damer och 12 herrar antecknade sig som medlemmar. Ing. Louis Malmkrona blev utsedd till dansinstruktör och den 15 dec. var första övningen i Arbetareföreningens C-sal. På nyår lyckades de få Gamla Högskolan som övningsplats och 6 jan. 1916 hölls den första offentliga festen. Sporrade av framgången arrangerade de redan den 25 mars en ännu större fest i Högre realläroverkets gymnastiksal. När de planerade valborgsmässoafton på Dufvas backe i Slottsskogen knackade två herrar på, mitt i natten, vid Frölundaborg och Stora Änggården för att låna hästar. Jodå, de lyckades få gratis hästar och vagnar. Dansen lockade 15 000 åskådare och de sålde mängder av majblommor, årets modell styvmorsviol. När Västra Sveriges Ungdomsmöte skulle ordnas 1916 ryckte de in och fixade ett lyckat möte i Sjömarken vid Borås tillsammans med några andra föreningar.

1915 – året då föreningen bildades i Göteborg

Inte nog med det. "Värnamo marknad" med skördetåg med ett femtiotal vagnar genom sta'n, nettobehållning ca 7000 kr, hann de också med 1916.

Den första utlandsresan gick till Köpenhamn 1917. För många var det den första utlandsresan och en stor upplevelse. Ett femtiotal deltagare roade sig under den femton timmar långa båtresan och glömde oroa sig för drivande minor eller u-båtar.

Flera av Sällskapet medlemmar for till Stockholm i aug. 1920 för att delta i en kongress där syftet var att bilda en riksorganisation och att då lättare ordna samarbete inom Norden.

Aktiviteten under de fem första åren var enorm med massor av uppvisningar. Alla som ville bli medlemmar fick inte plats. Enligt stadgarna max. 100 jämt fördelade på damer och herrar.

Att sedan obehöriga varit närvarande vid övningar kritiserats strängt i mötesprotokoll.

Ett problem var att anskaffa lokal för att träffas i för dans, symöten, sång och musik eller diskussionsaftnar. (ett återkommande problem ända tills Gräfsnäsårdens tillkomst 1967) Helt utan tjafs var det tydligen inte eftersom dansledare i §23 7 april 1918 föreslog uttagande av en kompetent dansuttagare för att slippa klander vid alla möjliga tillfällen. Flera talare ansågo att hr Josefsson ej borde taga åt sig klander och käringprat i den vägen, utan kvarstå som ende lämplige.

Den 12 maj 1918 beslöt styrelsen på förekommen anledning att giva varning åt frkn Ernberg och hr Eskil Svensson för att de å Sällskapet fest dansat one-step.

Spelades det kort i lokalen??? Fy, fy!

Spanska sjukan var ett spöke. 1918 dog sex medlemmar i den hemska influensaepidemin.

1919 upphävdes beslutet som förbjuder medlemmarna vid utflykter mm. medföra spirituosa.

Aktiviteterna fortsatte nog så livligt i början av 1920-talet. Sedan hördes mer gnäll. *Allt färre bar bygdedräkt vid övningar och samkväm. Var det förbjudet?* undrade någon.

1923 avgick dansledaren med motivering att vissa personer dansade för modernt på de offentliga samkvämen. (1955 diskuterades den moderna dansen på distriktets möte. Efter en het debatt beslutade årsmötet att låta varje förening själv besluta om hur de vill ha det. GNDS beslöt att det skulle tillåtas på kostymfester o.d.)

Nya krafttag sattes in 1936. Regelbundna övningar varje tisdag och en ungdomsavdelning kom igång. Nya medlemmar valdes in endast vid årsmöten. Den 16 feb. 1937 valdes 22 nya medlemmar in bl.a Britt (Andersson) Betz, fortfarande aktiv!

Holger Lindgren, som också fortfarande finns med oss utsågs till att sköta grammfonen med de 7 stenkakorna. Men vanligen har man haft egna spelmän.

På 40-talet flyttades övningarna till torsdagar. Pojkarna blev inkallade till beredskapstjänstgöring, men det gick att hålla liv i föreningen. Erik Betz, som under många år kom att betyda mycket för GNDS och folkdansens överhuvudtaget, övertog 1942 både ordförandeskapet och danslederi, det senare delat med Anders Svensson.

De kavaljer som fanns på 50-talet var tydligen inte ivriga nog att bjuda upp. För att få fart på övningarna förslogs på mötet den 16 sept 1952 att flickorna skulle få bjuda upp.

Nytt var studiegrupper i folkdans, bygdedräkter, sömnad, ledarkurs och högreståndsdans. Barnlag fanns vid Högsbotorps och Vidkärrs ungdomsgårdar.

Utbytesresor till Norge och Danmark fortsatte. På 60-talet startade de längre utlandsresorna.

Första internationella folkdansfestivalen var i franska Lure. Hemvägen över Köln blev inledning till ett livligt utbyte.

Königswinter, Aachen, Norge, Danmark, tävling i Middlesbrough i England, Finland, Irland, Isle of Man, Chartres i Frankrike, Ungern, Brighton, Belgien, Åland, Estland. ...Det skulle behövas många sidor för att skriva om dråpliga händelser som t.ex. när vi kom till metron i Paris med allt pick och pack, fana, barnvagn, ja, ni vet vad som behövs för en dansresa och tyckte att de är då inte särskilt barnvänliga och lyfte allt stort över spärrarna. Någon råkade sedan läsa på en skylt att man bara får ha med handbagage. Så när vi skulle vidare blev det taxi för alla väskor medan vi åkte buss, dyblöta dessutom för vi råkade ut för "världens busväder". men allt sån't får vi prata om på jubileumsfesten, vi som var med.

/Kristina Jarnedal